

ชื่อเรื่อง : การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทด้วยการศึกษาทางไกล

ชื่อผู้วิจัย : ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี

ปีที่แล้วเสร็จ : 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการให้ความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทด้วยวิธีการศึกษาทางไกล และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทด้วยวิธีการศึกษาทางไกล

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวทางการให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยวิธีการศึกษาทางไกล ซึ่งครอบคลุมการศึกษา สภาพและปัญหาการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุ การศึกษาความต้องการความรู้ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและศึกษาแนวทางการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวแก่ผู้สูงอายุด้วยวิธีการศึกษาทางไกล กลุ่มตัวอย่างมาจาก 16 ตำบลใน 8 จังหวัดทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ประกอบด้วย ผู้สูงอายุ 480 คน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 480 คน ผู้นำและกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในชุมชน 160 คน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้สูงอายุ แบบสอบถามสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้นำและกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นที่ 2 การสร้างรูปแบบของการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยวิธีการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิจัยภาคสนามในขั้นตอนที่ 1 ทั้งหมด มาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเป็นร่างรูปแบบ จากนั้นจัดประชุม ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง 10 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบฯ แล้วปรับปรุงรูปแบบฯ ขั้นที่ 3 การทดลองใช้และประเมินรูปแบบการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยวิธีการศึกษาทางไกล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สูงอายุ 30 คน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 5 คน และ ผู้นำและกรรมการชุมชน 5 คน เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังรับความรู้ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อรูปแบบฯ และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ดูแลผู้สูงอายุและ ผู้นำและกรรมการชุมชนต่อรูปแบบฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยค่า t ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) แนวทางการให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยวิธีการศึกษาทางไกล ผลการวิจัยในส่วน of เนื้อหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เสนอว่าควรประกอบด้วย 5 ด้าน คือด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจและการเรียนรู้ และในแต่ละด้านประกอบด้วยประเด็นย่อยอีกหลายประเด็น ในส่วนของวิธีการให้ความรู้ด้วยการศึกษาทางไกลผลการวิจัยเสนอหลายประเด็นได้แก่ ประเด็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้เสนอว่าควรเป็นวิทยุ โทรทัศน์ VCDตามลำดับ ช่วงเวลาถ่ายทอดความรู้จากสื่อเสนอว่าควรเป็นช่วงเช้า สถานที่จัดกิจกรรมให้ความรู้เสนอว่าควรเป็นศาสนสถาน เป็นต้น 2) รูปแบบการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยวิธีการศึกษาทางไกล ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่ควรจัดให้ สื่อในการถ่ายทอดความรู้ ช่วงเวลาในการเผยแพร่ความรู้โดยสื่อ หน่วยงานที่ควรจัดกิจกรรมแก่ผู้สูงอายุ ช่วงเวลาการจัดกิจกรรม(ถ้ามี) สถานที่จัดกิจกรรม การประเมินผล การมีส่วนร่วมของผู้ดูแลผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมของผู้นำและกรรมการชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่น ส่วนผลจากการนำรูปแบบไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุมีคะแนนผลการเรียนรู้หลังการรับความรู้จากรูปแบบการให้ความรู้ฯ สูงกว่าก่อนการรับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการให้ความรู้ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ดูแลผู้สูงอายุและผู้นำและกรรมการชุมชนมีความเห็นว่ารูปแบบการให้ความรู้ฯ มีความเหมาะสม

คำสำคัญ รูปแบบการให้ความรู้ คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ การศึกษาทางไกล

Research Title: Developing a model of providing knowledge for promoting quality of life of elderly people in rural areas by distance education

Researcher : Professor Dr. Sumalee Sungsi

Year : 2020

Abstract

The study has 2 main objectives: 1) to identify guidelines of providing knowledge for promoting quality of life of elderly people in rural areas by distance education; and 2) to develop a model of providing knowledge for promoting quality of life of elderly people in rural areas by distance education.

The research was carried out in 3 steps. The first step was identifying guidelines for providing knowledge for promoting quality of life of elderly people in rural areas. It covered studying of the situation and problems of obtaining knowledge of the elderly, needs of the elderly for knowledge related to quality of life development and guidelines for providing such knowledge to the elderly through distance education. The samples were drawn from 16 sub-districts of 8 provinces from every part of the country. They were: 480 elderly people, 480 elderly caregivers, and 160 community leaders, community committee members and staff of local government agencies. Research instruments were an interview form for the elderly and questionnaires for the other groups of the samples. The data were analyzed by frequency, means, standard deviation and content analysis. The second step was developing a model of providing knowledge for promoting quality of life of elderly people in rural areas by distance education. The data from field study in the first step were synthesized together with related literature to form a draft of the model. Then the drafted model was proposed at the meeting among 10 experts and related people to obtain suggestions for improvement. The third step was the try-out and evaluating of the model. The samples were 30 elderly people, 5 elderly caregivers and 5 community leaders and community committee members. Research instruments were: an achievement test for pre-test and post-test of the elderly; a questionnaire to identify satisfaction of the elderly; an interview form to identify opinions toward the model of the elderly caregivers, community leaders and community committee members. Data were analyzed using the means, standard deviation, t-test and content analysis.

Results of the study were: 1) For guidelines for providing knowledge for promoting quality of life of elderly people in rural areas by distance education, the study proposed that knowledge for promoting quality of life of the elderly covered 5 aspects: physical health, mental health, social participation, economy, and learning. Within each aspect, several items were included. For methods of providing these knowledge through distance education, the study proposed a number of aspects. For examples, media of knowledge transferring were radio, television and VCD respectively and broadcasting time should be in the morning. For place of organizing activities, it should be religious places; etc. 2) The proposed model of providing knowledge for promoting quality of life of elderly people in rural areas by distance education included the following aspects: rationale, objectives, scope of knowledge provided, media for knowledge delivery, period of time for knowledge delivery, responsible agency for providing activities, period of time for providing activities (if available), places for organizing activities, evaluation, caregivers participation, and community leaders and community committee members participation. Results of trying out and evaluation of the model showed that learning achievement scores of the elderly after learning from the model were significantly higher than those before learning at 0.05 significant level. The elderly were highly satisfied with the model. The elderly care takers and the community leaders and community committee members agreed that the model was suitable for the elderly.

Keywords: a model of providing knowledge, quality of life, elderly people, distance education